

כט (כט) אנוס - היינו שתש כחו אף שאינו חולה. ואם הוא אנוס ממון שמחמת השתדלותו להתפלל עם הצבור יבוא לידי הפסד יכול להתפלל בביתו ביחיד או בבהכ"נ בלא צבור אבל משום מניעת ריוח לא ימנע מלהתפלל עם הצבור דחילוק יש בין מניעת ריוח לבין הפסד מכיסו וכ"כ בשם יעקב והעיד על הגאון מוה' זלמן מירל"ש אב"ד דק"ק האמבורג שפעם אחת הלך לבהכ"נ מעוטף בטלית ותפילין כדרכו ופגע בו אדם אחד שהיה לו למכור אבנים טובות ורצה שילך עמו לביתו והגאון השיב לו שימתין עד שיבוא מבהכנ"ס ובתוך כך מכרן לאחר והאחר הרויח בהם כמה אלפים ר"ט ושמח הגאון שמחה גדולה שהשליך מנגד ממון רב עבור תפלת צבור [מגן גבורים] וכ"כ בספר אליהו רבא בשם תשובת ב"י דיש לקנוס האנשים שמונעים לילך לבהכ"נ משום שעוסקין בתורה או משום שמשתכרין ממון. ולעשירים יש לקנוס יותר ובעל תורה אף שעוסק בלימוד מ"מ איכא חשדא וחילול השם כמש"כ סי"ח:

7 (ל) יכוין להתפלל וכו' - ודוקא אם טריחא ליה מילתא לאסוף עשרה. משמע בע"א דף ד' ע"ב דאם מתפלל מוסף בשעה שהצבור מתפללין שחרית לא מיקרי בשעה שהצבור מתפללין ואם מתפלל עמהם בבהכנ"ס מיקרי תפלת הצבור:

זא (לא) יתפללו שחרית - ובימות הקיץ שהצבור מאחרים תפלת שחרית והדר בישוב אסור אפילו ללמוד כמש"כ סימן פ"ט ס"ו וסימן רל"ב שמא ימשוך בלימודו ויעבור זמן תפלה וא"כ יתבטלו זמן ארוך לכן מוטב שיתפלל תיכף בהנץ החמה ומכ"ש כהיום דבקהלות גדולות מתפללין תיכף משהאיר הבוקר וא"כ לעולם הוא בשעה שהצבור מתפללין:

זב (לב) בזמן שהצבור - פי' בשעת שקהלות ישראל מתפללים. ובאשכנז שנהגו להקדים ערבית כמש"כ סימן רל"ה יחיד הדר בכפר או בדרך צריך להמתין עד צאת הכוכבים:

כד) או שלבוש וכו' - דנראה שעול מלכותו עליו ולא יבואו לחשדו:

כה) או שיש ב"ה וכו' - נ"ל דה"ה אם הגילין בבהכ"נ היה לעשות כמה מנינים ג"כ שרי הלא יבואו להשדה.

כו) או שרוכב - שניכר שמפני שהוא טרוד בשמירת הבהמה אינו נכנס:

כז) להתפלל בבהכ"נ - ואפילו אם יש לו עשרה בביתו ישתדל בבהכ"נ ועיין בסי"ח במ"ב ס"ק נ"ד:

כח) עם הצבור - מפני שאין הקב"ה מואס בתפלת הצבור ואפילו היה בהם חוטאים לא ימנע מלהתפלל עמהם. אם יש לו שתי בתי כנסיות ואחד יש בו ברוב עם מצוה להתפלל בו יותר. כתבו האחרונים דאם יש בבהכ"נ של רוב עם רוב בלבול ואין אדם שומע לא תפלה ולא קה"ת מוטב להתפלל בביתו בעשרה. ובהכ"נ ביחיד ובביתו בעשרה תפלת צבור עדיף ואפילו יכול לשמוע קדיש וברכו אפ"ה תפלת צבור עדיף [פמ"ג]. ועיקר תפלה בצבור הוא תפלת י"ח דהיינו שיתפללו עשרה אנשים שהם גדולים ביחד ולא כמו שחושבין ההמון שעיקר להתפלל בעשרה הוא רק לשמוע קדיש וקדושה וברכו ולכן אינם מקפידין רק שיהיו י' בבהכ"נ וזהו טעות ולכן חוב על האדם למהר לבוא לבהכ"נ כדי שיגיע להתפלל י"ח בצבור [ח"א]. מי שהולך בשבת ויו"ט בהשכמה להתפלל במנין עשרה כי רוב צבור מאחרים תפלתם ובאותו מנין מתפללים גם תפלת מוסף תיכף אחר תפלת שחרית ויש זמן אח"כ לילך לבהכ"נ יותר טוב לילך להתפלל מוסף עם הצבור בבהכ"נ דברוב עם הדרת מלך כ"כ בתשובת יד אליהו סימן מ"ב ודוקא אם מקום מיוחד לתפלתו הוא בבהכ"נ אבל אם אין מקומו מיוחד להתפלל בבהכ"נ טוב יותר שיתפלל כל התפלה במקום אחד. כתב בתשובת רדב"ז תפוס שהשר נתן לו רשות יום אחד להתפלל עם הצבור במנין איזה יום שירצה יתפלל אותו יום תיכף ולא יחמיץ המצוה להמתין על יום כיפור או פורים ועיין בח"א כלל ס"ח ובנשמת אדם שהאריך בכמה פרטים שיש בענין זה:

דהכא משמע דעשה דרבים דרבנן דחי עשה דלעולם בהם תעבודו ועוד לא מצינו אבילות יום ראשון דאורייתא
 דדווקא אנינות יום ראשון דאורייתא לענין אכילת קדשים ומעשר שני כדפרישית לעיל בסוף היה קורא ולית
 הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כי הא דאמר רב נחמן קטן היודע למי מברכים מזמנים עליו פר"ת ז"ל הא
 דקאמר לית הלכתא ככל הני שמעתתא קאי אהא דאמר רב יהודה תשעה נראין כעשרה מצטרפין ואהא דא"ר
 אמי שנים ושבת ואהא דשני תלמידים ואהא דאמר רב הונא תשעה וארון ואהא דקטן פורח והך ברייתא דאין
 מדקדקין בקטן מוקי לה רב נחמן בקטן פורח ואינו יודע למי מברכין א"נ כשאין פורח אלא שיודע למי מברכים
 אבל לא קאי אהא דריב"ל קטן המוטל בעריסה עושין אותו סניף לעשרה אפילו אינו יודע למי מברכים ולמי
 מתפללין דרב נחמן ס"ל כריב"ל בברכת המזון דאמר קטן המוטל בעריסה אין מזמנין עליו דמשמע הא אם
 יודע למי מברכין מזמנים עליו ובתפלה נמי אפשר דלא פליג עליה דאפילו אינו יודע מצי סבר מצטרף לתפלה
 מדקאמר קטן היודע למי מברכים מזמנין עליו ולא איירי בסניף לעשרה אלמא סבר דאפי' אינו יודע עושין אותו
 סניף לעשרה דכולה שמעתתא מוכחא דזימון חמור מסניף עשרה מה שנהגו להתפיס לקטן ס"ת או חומש לא
 מוכח בשמעתתא אלא בפרקי דרבי אליעזר איתא גבי עיבור שנה מתוך אותו מדרש החמירו גם כאן אע"ג דלא
 דמי אהדדי דהתם לאו דבר שבקדושה הוא וכן פירש רב האי גאון דקטן עולה למנין עשרה ויראה דהיינו טעמא
 דאמרינן דאפילו מוטל בעריסה מצטרף דכל בי עשרה שכינה שרויה דמונקדשתי בתוך בני ישראל ילפינן
 דאומרים קדושה בעשרה ל"ש גדולים ול"ש קטנים קרינן ביה בתוך בני ישראל ובלבד שיהו תשעה גדולים אבל
 טפי מאחד לא כדאמרינן גבי עבד דטפי מאחד ליכא ליקרא דשמיא לצרפו ועבד נמי איתיה בכלל ונקדשתי
 דשכינה שרויה אכל מחויבי מצות בני ברית ודווקא להצטרף אבל לאפוקי אחרים ידי חובתן לא דהא אמרינן
 בשילהי ראש השנה דף כט. דכל שאינו מחויב בדבר אינו מוציא אחרים ידי חובתן והא דסלקי קטן ועבד ואשה
 דליתנהו בתלמוד תורה למנין שבעה במגילה דף כג. משום דס"ת לשמיעה קאי וברכה אינה לבטלה דלא

☆ AK

X

Rosh on Berakhot 7:20
The William Davidson Talmud

7:20

והכותי מזמנים עליו וה"מ באותו הזמן אבל עכשיו עכו"ם גמורים הם ואין מזמנים עליהם ואמאי לא יהיה אלא עם הארץ ותניא אין מזמנין על עם הארץ בחבורה אמר אביי בכותי חבר והאידינא אינן נזהרין מלזמן על עם הארץ גמור וכרבי יוסי שלא יהא כל אחד הולך ובונה במה לעצמו והכי נמי אמרינן בפרק בתרא דחגיגה דף כב: כמאן מקבלין האידינא סהדותא מעם הארץ כרבי יוסי ואף על גב דאמרינן בפרק ואלו עוברין דף מט: דאין מוסרים עדות לעם הארץ וגם ר"ח כתב דהאידינא לא רגילי רבנן בהכי דמזמני אפי' עם עם הארץ ברור והרב ר' שמעון ז"ל פירש דלית הלכתא ככל הני דקי"ל היודע למי מברכין מזמנין עליו ולא נהירא דלא דמיא להא שמעתתא כלל דעם הארץ פשע במה דלא למדן תנו רבנן מעשה ברבי אליעזר שנכנס לבית הכנסת ולא מצא שם עשרה ושחרר עבדו והשלימו לעשרה והיכי עביד הכי והאמר רב יהודה כל המשחרר עבדו עובר בעשה שנאמר לעולם בהם תעבודו מצוה דרבים שאני דאלימ עשה דרבים דכתיב ונקדשתי בתוך בני ישראל דהיינו עשה דמקדשין את השם בעשרה ברבים ואפילו הוי מלתא דרבנן כגון לשמוע קדושה וברכו שלא מצינו לו עיקר מן התורה אפ"ה דחי עשה דיחיד דלא מסתבר לי דמיירי בעשרה דאורייתא כגון לקרות פרשת זכור שהוא מן התורה דמשמע דבכל ענין איירי מכאן תשובה לבה"ג שכתב שאם נקבר לו לאדם מת ביו"ט האחרון של חג שהוא מדרבנן דאתי אבילות יום ראשון שהוא דאורייתא ודחי עשה דרבים שמחת הרגל דיו"ט האחרון דרבנן

53

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לׁוֹי: תַּשְׁעָה וְעָבַד — מִצְטָרְפִין. מִיתִיבִי: מַעֲשֵׂה בְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שְׁנַכְנַס לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְלֹא מִצָּא עֲשָׂרָה, וְשִׁחַרְר עַבְדּוֹ וְהִשְׁלִימוּ לַעֲשָׂרָה. שִׁחַרְר — אֵין, לֹא שִׁחַרְר — לֹא. תֵּרִי אִיצְטְרִיכוּ, שִׁחַרְר חַד וְנִפְיָק בְּחַד.

On the subject of completing a *zimmun*, **Rabbi Yehoshua ben Levi said: Nine Jews and a slave join together** to form a *zimmun* of ten. The Gemara **raises an objection**: There was an **incident involving Rabbi Eliezer, who entered a synagogue and did not find** a quorum of ten, **and he liberated his slave and he completed the quorum of ten**. From this we may infer that if he **freed** his slave, **yes**, he may join the quorum of ten, but if he **did not free** him, **no**, he may not join the quorum of ten. The Gemara responds: In that case, **two were required** to complete the quorum; **Rabbi Eliezer freed one and fulfilled his obligation with another one**, who completed the quorum of ten without being freed.

וְהִכִּי עָבִיד הָכִי? וְהָאָמַר רַב יְהוּדָה כָּל הַמְּשִׁחַרְר עַבְדּוֹ עוֹבֵר בַּעֲשָׂה, שְׁנֵאָמַר: "לְעֵלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ"? לְדַבֵּר מִצְוָה שְׁאֵינִי: מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבָרָה הִיא! — מִצְוָה דְרַבִּים שְׁאֵינִי.

With regard to this incident, the Gemara asks: **How did he do that? Didn't Rav Yehuda say: Anyone who frees his Canaanite slave violates a positive mitzva, as it is stated** with regard to Canaanite slaves: "You will keep them as an inheritance for your children after you, to hold as a possession; **they will serve as bondsmen for you forever**" (Leviticus 25:46)? How, then, could Rabbi Eliezer have freed his slave? The Gemara answers: The case of a **mitzva is different**. The Gemara asks: **It is a mitzva that comes through a transgression**, and a mitzva fulfilled in that manner is inherently flawed. The Gemara responds: **A mitzva that benefits the many is different**, and one may free his slave for that purpose.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לׁוֹי: לְעוֹלָם יִשְׁכִּים אָדָם לְבֵית הַכְּנֶסֶת כִּדִּי שְׂיִזְכָּה וְיִמָּנֶה עִם עֲשָׂרָה הָרֵאשׁוֹנִים, שְׁאֵפִילוּ מֵאָה בָּאִים אַחֲרָיו — קָבַל עָלָיו שְׂכָר כּוֹלָם. "שְׂכָר כּוֹלָם" סְלָקָא דְעֵתָךְ?! אֵלֹא אִימָא: גּוֹתִינִן לוֹ שְׂכָר כְּנָגַד כּוֹלָם.

X

Magen Avraham 415

31

☆ AN

415

א ושל נשואין. אבל בת כהן לישראל (ע"ה) או בת ת"ח לע"ה אינה מצוה כדאיתא פ"ג דפסחים עמ"ש סי' תר"ע:

ב או חבירו. ואפי' אינו חכם (כ"מ בת"ה) או שיצא לפקח על עסקי רבים (תוס' דפ"ח) או שהיה חוץ לעירו וצריך לילך לביתו (ש"ג רפ"ח) במהרי"ל נסתפק אם מותר לערב כדי לילך למנין ולפי מ"ש סימן צ' סי"ו ודאי שרי וכ"מ ממ"ש סימן שי"א ס"ב והמערב ברגליו יכול לערב לדבר הרשות (ב"י) עסי' ת"ח עמ"ש סי' תמ"ד:

ג עירובו עירוב. ולהיש חולקין בס"ג ס"ל דפסול כיון שלא היה לו חזקת כשרות עסי' ת"ט ס"ו ובמ"מ:

ד מברך על כו'. אף על גב דקולא הוא שיוצא חוץ לתחום מ"מ שייך לומר וצונו שלא להלוך בלא עירוב כענין שחיטה:

ה ואומר כו'. ואם לא אמר אינו עירוב כמ"ש סי' תי"ו ס"ב ע"ש וע"ס סי' שס"ו:

416

25

X

Shulchan Arukh, Orach Chayim 415

☆ אא

Siman 415

שלא לערב עירובי תחומין אלא לדבר מצוה. ובו ד"ס: א

אין מערבין עירובי תחומין אלא לדבר מצוה כגון שהיה רוצה לילך לבית האבל או לבית המשתה של נישואין או להקביל פני רבו או חבירו שבא מן הדרך וכיוצא באלו: הגה או שרוצה לילך לטייל ביום טוב או בשבת בפרדס שיש בו שמחה בזה מיקרי דבר מצוה (תה"ד סימן ע"ז) או מפני היראה כגון שהיה רוצה לברוח מן העכו"ם או מן הלסטים וכיוצא בזה ואז מותר לו לילך אפי' לדבר הרשות (טור והג"א פרק בכל מערבין) ואם עירב שלא לא' מכל אלו אלא לדברי הרשות הרי זה עירוב:

ב אין מערבין עירובי תחומין בין השמשות ואם עירב עירובו עירוב:

ג אמרו לו שנים צא וערב עלינו א' עירב עליו מבעוד יום וא' עירב עליו בין השמשות זה שעירב עליו מבע"י נאכל עירובו בין השמשות וזה שעירב עליו בין השמשות נאכל עירובו משחשכה שניהם קנו עירוב ויש חולקים:

ד כשמניח עירובי תחומין מברך על מצות עירוב ואומר בזה העירוב יהא מותר לי לילך ממקום פלוני אלפים אמה לכל רוח ואם מערב לרבים אומר יהא מותר לפלוני ולפלוני או לבני מקום פלוני:

45

X

Tosafot on Chullin 122b:20
The William Davidson Talmud

☆ AN

122b:20

לגבל - פ"ה מי שיש לו לגבל עיסת חבירו בטהרה צריך לטרוח עד ד' מילין להטביל כליו ולפי זה לא קאי לפניו ולאחריו אגבל דאין רגילות להשכיר אדם בדרך לעשות לו עיסה ונראה כפירוש הערוך דפי' אם יש גבל העושה עיסה בטהרה ברחוק ד' מילין ימתין עד שיגיע לאותו גבל ומיירי באדם ההולך בדרך ומיהו מה שפירש בערוך לתפלה לרחוץ ידיו לתפלה אין נראה דהיכי דמי אי דמטא זמן צלויי הא לייט עלה אביי בברכות (דף טו.) אמאן דמהדר אמיא בעידן צלותא דכתיב ארחץ בנקיון כפי כל מידי דמנקי ואי לא מטא זמן תפלה מאי איריא ד' מילין אפילו טובא נמי ונראה כפירוש הקונטרס דלענין להתפלל בעשרה איירי תימה דאמאי לא חשיב עבודה דבסמוך ועוד למאן דחשיב עבודה אמאי לא חשיב שלשים ריס דפרק לא יחפור (ב"ב דף כג.) דמדת המיל ז' ומחצה ריס ור"ח פי' לתפלה לטבול לתפלתו דאע"ג דקי"ל (לקמן חולין דף קלו:) כרבי יהודה בן בתירא בדברי תורה ה"מ ללמוד ולק"ש אבל לתפלה לא אי נמי לא סבירא ליה דרבי יהודה בן בתירא ולפירוש ר"ח ניחא דלא חשיב עבודה דלא חשיב אלא הנך תלתא שהן ענין טהרה מאן דחשיב עבודה שהיא כמו מענין טהרה שמטהר העור מן הטומאה ולהכי חשיב לה ולא חשיב ההיא דשלשים ריס:

123a:9

(עבוד) לגבל - הלש עיסתו בטהרה והוא שכיר לבעל הבית וצריך למים להטביל כליו יטריח עצמו ארבעה מילין עד שיגיע למקוה ויטביל ויותר מכאן אין עליו לטרוח מן הסתם אלא אם כן נותן לו בעל הבית שכר הליכה:

122b:21

ולתפלה - המהלך בדרך וגמר בלבו ורוצה ללון מבעוד יום אם יש בית הכנסת לפניו עד ארבעת מילין יטריח וילך שם כדי שיתפלל:

ולנטילת ידים - לאכילה ואין לו מים ויש מים לפניו לסוף ארבעה מילין ימתין עד שיגיע למים:

123a:1

איבו אמרה - להא שמעתא משמיה דריש לקיש והשומע טעה בין איבו לאבהו:

וארבעי אמר בה - וארבעה דברים היה אומר בה בשיעור ד' מילין:

עבודה - האי כדי עבודה דמתניתין:

40

The mishna states that the skin must be trodden upon for the period required for tanning. The Gemara clarifies: **How long is the period required for tanning? Rav Huna says that Rabbi Yannai says:** The time which it takes one to walk four *mil*.

(רבי אבהו משום דריש לקיש אמר) לגבל

§Since the period of time it takes to walk four *mil* was mentioned, the Gemara lists *halakhot* that employ this period of time. **Rabbi Abbahu says in the name of Reish Lakish:** With regard to a professional kneader who is careful to maintain the ritual purity of the dough that he kneads for others, he must walk up to four *mil* in order to purify the vessel he is using by immersing it in a ritual bath. He is not required to walk farther than this unless the person hiring him pays for him to do so.

ולתפלה ולנטילת ידים ארבעת מילין

And similarly, with regard to prayer, one who is traveling may not pray where he is if there is a synagogue within four *mil* ahead of him, but rather must continue traveling in order to pray in the synagogue. **And similarly, with regard to washing one's hands before eating,** one who is traveling may not eat without washing his hands if there is water within four *mil* ahead of him.

אמר רב נחמן בר יצחק

With regard to this statement of Reish Lakish, **Rav Nahman bar Yitzhak said:**